

La tribuna

Què hi ha de discutible a la Constitució?

Hem de poder debatre i reformar responsablement disposicions constitucionals

JAUME

Bartumeu

La Constitució fa 24 anys dimarts vinent. Podríem pensar que és encara prou jove per representar i mantenir un projecte polític tan ample com era tornar la sobirania, és a dir la capacitat de decidir lliurement, al poble andorrà.

Tanmateix si emprem un exemple del món sanitari, sembla que, en una primera diagnosi de salut, comenci a aparèixer el que podria ser una seriosa malaltia política constitucional.

Hi haurà qui dirà que en 24 anys ja n'hem vist d'altres. És cert.

Però enlluernats pel color taronja portem uns anys que han fet covar una crisi aguda, profunda. Una crisi que rosegua la Constitució des de dins. Una crisi promoguda per gent –com l'actual cap de Govern– que l'any 1993 van fer campanya contra la Constitució i, quan han arribat al capdamunt de les institucions, mantenen el seu propòsit d'ensorrar-la.

Els símptomes són cada cop més visibles: pèrdua del sentit de l'interès general que donava una visió comuna de país més enllà dels campanars parroquials, desigualtats econòmiques i socials que han tornat a fer surar les dues Andorres a dues velocitats diferents, deserció de la ciutadania, distància burocràtica de l'administració pública amb els ciutadans que són sotmesos a una cursa d'obstacles per a obtenir l'accés als serveis públics.

Si a aquests símptomes, ja prou greus, hi afegim el trencament del tradicional equilibri en les relacions

amb els dos estats veïns i el basculament, sense cap mirament, cap al que manin a Madrid arribarem fàcilment a la conclusió que la malaltia que afecta la Constitució és seriosa. I, també, que tot plegat comença a posar en qüestió el que s'anomena «pronòstic vital» de la Carta Magna.

El tractament per superar aquesta crisi ha de ser valent, però també prudent. Ha de ser reformista i progressista.

En els darrers anys han aparegut iniciatives populars que volen promoure canvis legislatius que suposarien una obligada reforma constitucional. Primer fou la despenalització de l'avortament, ràpidament enterrada per **Ladislau Baró** i DA, ara el dret de vot pels residents que no són nacionals andorrans.

AQUESTA DARRERA iniciativa ha rebut l'adhesió dels que es creuen únics titulars de la marca i patent del progrés social. Adhesió que és, al capdavant, una indissimulada demostració de càlcul electoralista. Lluny d'aquests tacticismes, els progressistes d'SDP pensem que cal plantejar una seriosa reforma constitucional que no es pot limitar a aquestes qüestions.

Convindria posar també damunt la taula altres qüestions que la pràctica de més de sis legislatures constitucionals ha permès comprovar que demanen una reforma de la Constitució.

Una reforma que s'ha d'encarar sota la bandera de la moderació i la transversalitat com a vies per eixamplar, mitjançant la persuasió, el suport als canvis.

Perquè tocar, reformar, la norma suprema que regeix el funcionament de les institucions i de la democràcia andorrana no es pot pas fer cada quatre anys. Si cal fer-ho, i insisteixo que els progressistes pen-

sem que cal, s'ha de fer amb seriositat, treball i respecte pels principis rectoris de la Constitució. I amb una perspectiva amb sentit d'Estat, no pas pensant en les properes eleccions sinó en les properes generacions.

Hem de parlar i escoltar. I després debatre el que convé.

I per encarar aquest debat voldria contestar la pregunta enunciada en iniciar aquesta tribuna: Què hi ha de discutible a la Constitució?

El professor **Javier Pérez Royo**, catedràtic de Dret Constitucional de la Universitat de Sevilla, va escriure fa uns anys que en una societat democràticament constituïda i malgrat el que es diu sovint: «... no es pot discutir de tot, sinó que es pot discutir sobre quasi bé tot. La democràcia com a forma política descansa sobre

determinats principis que no poden ser sotmesos a discussió. És la indiscutibilitat d'aquests principis que ens permet discutir civilitzadament de tot el demés.»

El catedràtic **Pérez Royo** considera que es pot discutir sobre el que es considera indiscutible però creu que pot haver-hi consens en afirmar que «... l'indiscutible està integrat pels drets fonamentals i per la projecció del principi de legitimitat democràtica en la definició dels poders de l'Estat.»

Comparteixo aquesta visió que em sembla totalment aplicable a Andorra.

Que els ciutadans i les ciutadanes han de ser titulars de drets fonamentals en condicions d'igualtat, que el Consell General i a través d'ell el Govern han de ser elegits de mane-

ra directa per la ciutadania i que la justícia ha de ser administrada per jutges, batlles i magistrats, en base als principis que figuren en l'article 85.1 de la Constitució, no es pot discutir en termes democràtics.

Com tampoc es pot discutir el dret a la tutela judicial efectiva de l'article 10 de la Constitució. Si ho féssim entrariem en la dinàmica dels involucionistes i posaríem en qüestió els ciments, els fonaments, del nostre Estat de Dret.

Pel contrari, no penso pas que pertanyin a l'àmbit del que és indiscutible la naturalesa del reconeixement i protecció del dret a la vida de l'article 8 o l'articulació de la representació del Consell General de l'article 52 de la Constitució.

Com tampoc ha de considerar-se indiscutible el règim polític de copríncipat establert en l'article 1.4 i desenvolupat en el Títol III (articles 43 a 49) de la Constitució.

HI HA MOLTES disposicions constitucionals que hem de poder analitzar i debatre responsablement, 24 anys després de la seva adopció, perquè en alguns aspectes ja no es donen les circumstàncies en què foren formulades.

No estic proposant d'obrir un nou procés constituent com el del 1990-1993 però estic convençut que no és bo per Andorra pretendre que no hem de canviar res a la nostra Constitució.

La Constitució és la norma jurídica rectora de tot l'Estat de dret i comença a necessitar reformes que assegurin la seva perdurabilitat.

Unes reformes que s'haurien de tirar endavant amb un acord polític molt ample. Ho vam aconseguir l'any 1992 i també es podria aconseguir ara. ≡

President de Socialdemocràcia i Progrés d'Andorra